

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Poinio Vazquezij refellitur, & D. Thomæ ac Discipulorum ejus
sententia stabilitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

quod illi supponunt veritatem, & bonitatem in A
 objecto quod attingunt, isti verò illam faciunt &
 producant: Ergo licet in nobis detur potentia
 executiva, ab intellectu & voluntate distincta, in
 Deo tamen non debet admitti.

39. Probatur secundo: Potentia executiva, distin-
 cta ab altera ordinante & imperante, dicit imper-
 fectionem, tum ex parte potentie imperantis,
 tum ex parte ipsius exequentis: Ergo non est ad-
 mittenda in Deo. Consequentia patet, Antece-
 dens probatur, quantum ad primam partem. Ideo
 enim ponitur potentia executiva, distincta ab al-
 tera ordinante, & imperante, quia ista in se non
 habet sufficientem efficaciam, ut res manderetur
 executioni, nec res ipsa ad extra perfecte ei obe-
 diunt & subjiuntur; & ideo indiget aliquo
 distincto à se, quò tanquam instrumento res
 ipsi subjiuntur, & illa executionem habeat: si-
 cut quia homo manu sua non habet vim scinden-
 di, aut frangendi aliud, indiget securi, aut mal-
 leo ad id exequendum; & quia suae imaginationi,
 & appetitui non perfecte subjiuntur organa
 corporis, & multò minus corpora extra se; in-
 diget virtute motiva, quae organa moveat, &
 corpora ad extra impellat.

90. Probatur etiam Antecedens, quantum ad se-
 cundam partem, quòd scilicet sit imperfectio ex
 parte virtutis executivae; quia talis potentia, &
 virtus, quando est distincta ab altera ordinante,
 & sibi imperante, non se habet ut movens &
 agens, sed ut purè mota, & per modum in-
 strumentum respectu alterius: undè si in Deo ad-
 mittatur potentia executiva, virtualiter distin-
 cta ab intellectu, & voluntate, illa se habebit per
 modum instrumentum, & operabitur, ut mota ab
 alia, & illi obediendo, quòd imperfectioem po-
 tentialitatis importat.

91. Præterea, in potentia imperante ponitur effi-
 cacia minus plena & perfecta, & cui res ad extra
 non plenè subjiuntur, nec obediunt: Dei autem
 voluntati, & imperio, perfectissimè creaturæ
 subjectæ sunt, & multò magis, quàm illa poten-
 tia executiva, si in Deo daretur; hæc enim esset
 divina, & sic non operaretur ex subiectione ad
 intellectum imperantem: creatura autem ex ple-
 nissima subiectione ad Deum operatur: Ergo im-
 mediatè voluntas, seu intellectus Dei imperans,
 agit in creaturas, non autem mediante potentia
 executiva, ab illis virtualiter distincta.

92. Dices: Quæ distinguuntur realiter in creaturis,
 translata in Deum, distinguuntur in eo virtualiter:
 Sed potentia executiva in nobis distinguitur rea-
 liter ab intellectu, & voluntate, juxta probabi-
 liorem sententiam, quam docent nostri Thomis-
 tæ in libris de anima: Ergo in Deo distinguitur
 ab illis virtualiter.

Confirmatur: Illæ potentie distinguuntur vir-
 tualiter in Deo, quæ habent distinctos actus, &
 diversa objecta: Sed potentia executiva in Deo
 habet distinctum actum ab ejus intellectu, &
 diversum objectum ab illo: actus enim intelle-
 ctus divini, est scire, seu intelligere; & obje-
 ctum illius formale & specificativum, est ipsa es-
 sentia divina, non autem creaturæ: actus verò
 potentie executivæ, est facere, seu producere; &
 objectum illius est sola creatura, non autem es-
 sentia divina, quæ non est factibilis: Ergo po-
 tentia executiva in Deo, virtualiter ab ejus intel-
 lectu distinguitur.

93. Ad objectionem respondeo distinguendo Ma-
 jorem: Quæ distinguuntur realiter in creaturis

ex genere suo, & ex propria ratione formali;
 distinguuntur virtualiter in Deo, concedo. Quæ
 distinguuntur ex limitatione, & potentialitate
 creaturæ, nego. Potentia autem executiva non
 distinguitur in nobis realiter ab intellectu & vo-
 luntate, & ex propria ratione formali; sed ra-
 tione potentialitatis, & limitationis nature hu-
 manæ, quæ non est purè intellectualis, & sim-
 plex, sed mixta ex corpore & spiritu, ut constat
 ex dictis.

Ad confirmationem, concessa Majori, nego
 Minorem, quantum ad utramque partem: actus
 enim intellectus speculativi, est quidem tantum
 scire, & intelligere; imperium tamen, quòd est
 actus potentie executivæ, procedit ab intellectu
 pratico, præsupposita tamen motione volunta-
 tis, ut dicemus conclusione sequenti. Similiter
 objectum specificativum divinæ omnipotentie,
 est essentia divina; quia licet illa non sit factibi-
 lis, & producibilis, est tamen ratio faciendi, &
 producendi creaturas, quæ pertinent tantum ad
 objectum materiale, & secundarium illius.

§. II.

Opinio Vazquezij refellitur, & D. Thomæ, ac
 Discipulorum ejus sententia stabilitur.

C Dico secundo: In Deo potentia immediatè
 executiva, non est voluntas, sed intellectus
 practicus, ut motus & applicatus à voluntate. 94.

Probatur primò ex D. Thomæ hic art. 8. ubi
 dicit, *Forma intellectus est principium operatio-
 nis, sicut calor est principium calefactionis, non
 tamen nisi voluntate adjuncta.* Unde cum calor
 sit principium immediatè productivum caloris,
 manifestum est, in sententia D. Thomæ, quòd
 intellectus divinus, per scientiam ejus practicam,
 est principium immediatè productivum rerum ad
 extra: quamvis ut operetur, requiratur motus,
 & applicatio voluntatis. Quare si interdum attri-
 buat productionem rerum voluntati divinæ, hoc
 intelligendum est de principio movente, & appli-
 cante, non autem de principio immediatè exe-
 quente.

Probatur secundo ratione fundamentali. Illud 95.
 attributum in Deo est immediatè productivum
 creaturarum, quòd elicit actum per quem Deus
 de facto producit creaturas: Atqui talis actus
 non procedit elicitivè à voluntate, sed ab intel-
 lectu pratico, ut moto à voluntate divina: Ergo
 principium immediatè productivum creatura-
 rum, non est voluntas Dei, sed ejus intellectus
 practicus. Minor probatur: Deus ad extra pro-
 ducit creaturas per actum imperij, quo dicit,
fiat hoc, ut colligitur ex Scriptura: dicitur enim
 Genes. 1. *Dixit Deus fiat lux, & facta est lux.*
 Et Psalmo 148. *Ipsè dixit, & facta sunt: ipse
 mandavit, & creata sunt.* Sed imperium est
 actus elicitus ab intellectu pratico, ut moto à
 voluntate; sicut docent Theologi cum Sancto
 Thoma 1.2. quæst. 17. art. 1. Ergo actus quòd Deus
 ad extra producit creaturas, non procedit elicitivè
 à voluntate, sed ab intellectu pratico, ut
 moto à voluntate.

Confirmatur: In Scriptura Deus dicitur pro- 96.
 ducere creaturas, per dictionem & locutionem
 internam, ut constat ex locis jam relatis: At dic-
 tio, & locutio interna, non pertinent ad volun-
 tatem, sed ad intellectum, qui est veluti os, aut
 lingua substantie spiritualis, secundum illud
 Psal. 31. *Os justi meditabitur sapientiam.* Unde

etiam Divina Sapientia Ecclesiastici 24. dicit se ex ore Altissimi (id est intellectu Patris) produsse: Ergo actus quò Deus ad extra producit creaturas, non pertinet ad voluntatem, sed ad intellectum, ut motum à voluntate.

Sicut igitur Pater æternus producit Filium per dicere notionale, ita & omnes Personæ Sanctissimæ Trinitatis, producut creaturas per dicere commune & essentialē; sive per actum imperij, formaliter immanentem, & virtualiter transeuntem. Imperium autem, ut docent Theologi cum sancto Thoma 1. 2. quæst. 17. tria importat: scilicet directionem, intimationem, & motionem: duo prima habet intellectus à seipso, tertium verò illi communicatur à voluntate, quæ est primum movens quantum ad exercitium: nam hæ duæ potentia, quoad suas operationes, se mutuò juvant; intellectus dirigit voluntatem, & illam determinat ad speciem actus: voluntas movet, & applicat intellectum, illumque determinat ad exercitium: unde sicut ordo qui reperitur in actibus voluntatis, est ab intellectu dirigente, & ordinante; ita & vis movendi quæ reperitur in actu imperij, est à voluntate movente, & applicante. Unde ex hoc triplici actu, scilicet ex directione, & intimatione intellectus, ac motione voluntatis, coalescit actus efficax imperij divini, quòd non solum dirigitur ad creaturas racionales, sicut imperium humanum & politicum, sed etiam ad insensibiles & inanimatas: nam Deus vocat ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt, & insensibilia illi ut sensibilia obediunt. Unde Job. 38. mari dixit, *Uquo huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes iumentis fluctus tuos.* Et Joan. 11. Christus ait Lazaro mortuo, *Lazare veni foras.* Et Mathæi 8. *imperavit ventis & mari.* Ubi eleganter Hieronymus: *Ex hoc loco intelligimus, quòd omnes creatura sentiunt Creatorem imperantem, non errore Hereticorum, qui omnia putant animata: sed majestate conditoris, cui sensibilia sunt, quæ apud nos sunt insensibilia.* De actu imperij plura dicemus in Tractatu de prædestin. disp. 1. art. 3. & in Tractatu de actibus humanis, disputatione 11. per totam.

§. III.

Solvuntur objectiones.

97. **C**ontra istam conclusionem objici potest: Productio creaturarum in Scriptura sæpe attribuitur divinæ voluntati: dicitur enim Psal. 134. *Omnia quæcumque voluit Dominus fecit.* Et ad Ephel. 1. *Qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ:* Ergo potentia immediatè operativa in Deo, non est intellectus, sed voluntas.

Confirmatur: D. Thomas infra quæst. 19. art. 4. ad 4. ait, quòd *ejusdem effectus scientia in Deo est causa ut dirigens, voluntas ut imperans, & potentia ut exequens:* Ergo secundum D. Thomam, scientia in Deo non concurrat effectivè ad productionem rerum, sed tantum directivè.

98. **R**espondeo quòd cum actus imperij quò Deus producit creaturas, pertineat partim ad intellectum, partim ad voluntatem, modo supra explicato; Scriptura interdum attribuit productionem rerum divinæ volitioni, scilicet tanquam causæ moventi; interdum verò ejus dictioni, & locutioni, tanquam causæ operanti, & exequenti. Unde Apostolus dicit quòd *Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ.* Ubi, ut notavit Glossa, prius ponitur *consilium*, quòd pertinet ad intellectum, & postea additur, *volun-*

A *tatis suæ:* ut per hoc significetur, quòd intellectus divinus, ut motus & determinatus à voluntate, est causa rerum.

Ad confirmationem dicendum est, quòd quando Sanctus Thomas ait quòd *scientia in Deo est causa dirigens*, loquitur de scientia simplicis intelligentiæ, quæ concurrat tantum directivè ad productionem rerum, unde addit, *Scientia quæ concipitur forma operis.* Quibus verbis apertè significat, se loqui de scientia, quæ continet ideas rerum possibilem, quæ est scientia simplicis intelligentiæ. Cum verò subdit, quòd *voluntas se habet, ut causa imperans*, loquitur de imperio, quatenus importat motionem & impulsum: sub qua ratione (ut diximus) pertinet ad voluntatem, non verò ad intellectum. Denique quando subjungit, quòd *potentia se habet ut exequens*: per illam potentiam exequentem, significat ipsum intellectum, ut practicum, & ut motum ac applicatum à voluntate: sub qua ratione gerit vices potentia executivæ in Deo, & est immediatum principium operationis ad extra: unde ibidem ait, *intellectus speculativus nihil dicit de operando.*

Quod si aliquis contendat, per potentiam illam exequentem, S. Doctorem significare potentiam aliquam virtualiter distinctam ab intellectu & voluntate, dicendum est cum Caietano & Alvaro, illum id correxisse, seu potius magis explicasse infra quæst. 25. art. 1. in 2. solutione 4. argumenti, ubi dicit, *Scientia divina, secundum quod est principium effectivum, habet rationem potentia.* Quibus verbis apertè declarat, scientiam Dei ut applicatam per decretum, habere rationem potentia operativæ ad extra, per actum imperij.

DISPUTATIO IV.

De scientia futurorum contingentium.

Hic aggredimur gravissimas hujus temporis, & Tractatus quæstiones, ac controversias; & relicto, ut ita dicam, littore, in altum ducimus: ut Christus dicebat Petro Lucæ 5. id est (ut explicat D. Ambrosius) *in profundum disputationum ingredimur.* Agimus enim de scientia futurorum contingentium, quæ tot rixas & contentiones inter Patres Societatis & Thomistas excitavit. Verum cum notitia cujuslibet scientiæ ex objecti sui cognitione maxime pendeat, priusquam celebres illas controversias discutiamus, tria in hujus disputationis limine præmittenda & declaranda censuimus, quæ magnam lucem afferent his quæ in toto ejus decursu dicturi sumus: nimirum quid sit futurum, quid contingens, & quotuplex detur futurum contingens? Unde sit

ARTICVLVS PRIMVS.

Quid & quotuplex sit futurum contingens?

§. I.

Resolvitur prima pars quæstionis, & declaratur in quo essentialitèr consistat futurum.

Dico primò: Rem constitui in ratione futuræ, per determinationem, præparationem, & ordinationem causarum, ad illius productionem: ac proindè futurum rectè definiri, *quod est determinatum in causa ad habendam existentiam pro duratione sequenti.* Est contra plures ex Recentioribus

99.

100.

Lib. 4. in cap. 8 Luca.

1.